

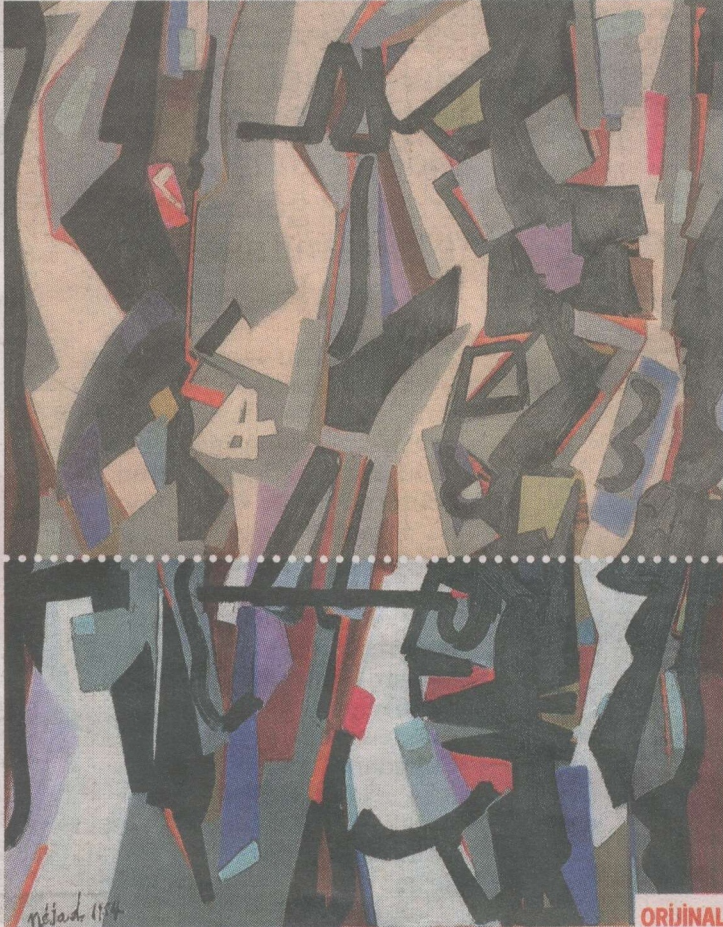
Sahte Devrim!

Eserleri müzayedelerde 1 milyon liraya satılan Nejad Melih Devrim'in sahte bir tablosu ortaya çıktı. Sahtekârlar, iki resimden kopyaladıkları parçalarla yeni bir Devrim tablosu yaratmış.

Erkan
Aktuğ
Radikal
ÖZEL

Sotheby's müzayede şirketinin satmaya hazırlandığı bir Nejad Melih Devrim tablosu sahte çıktı. Olmayan bir Nejad Melih Devrim resmi yaratan sahtekârların yöntemi ilginç. Eski bir kitabın aynı sayfasında yer alan iki farklı tabloyu birleştirmişler. Olayı ortaya çıkartan Haldun Dostoglu uyarıyor: Piyasada çok sahte resim var. S26

ZEİD'İN OĞLU

Ressam
Fahrülnissa
Zeid'in oğlu, Şakir
Paşa'nın torunu
Nejad Devrim
yurtdışında yaşadı
ve 1995'te öldü.

1. RESİM

Orijinali İstanbul
Modern'de
sergilenen bu resmin
alt yarısı diğer
resimle birleştirilip
sahte tabloya esin
kaynağı olmuş.

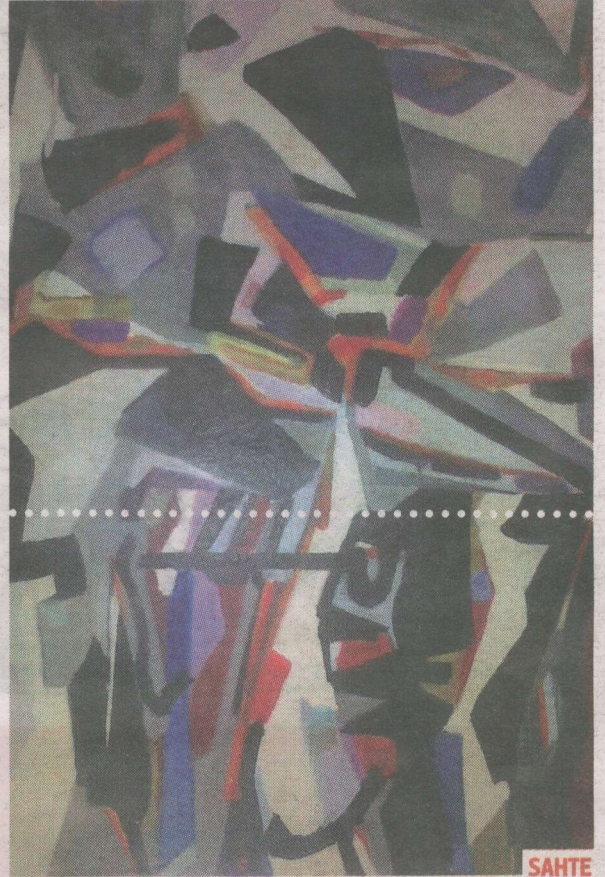
ORJİNAL

ORJİNAL

2. RESİM

Orijinali dik olan bu resmi yan yatırıp altını diğer resimden bir parçayla tamamlayan sahtekârlar kimsenin görmediği bir Nejad Devrim resmi yapmış.

SAHTE

Akıllara durgunluk veren sahte tablo olayı

Modern resmin büyük ismi Nejat Melih Devrim'in sahte bir tablosu az daha dünya müzayede devi Sotheby's'de satışa çıkıyordu. Neyse ki bu şeytana pabucunu ters giydiren sahtecilik olayını Galeri Nev'in sahibi Haldun Dostoglu fark etti.

ERKAN AKTUĞ
erkan.aktug@radikal.com.tr

Dünyada sahte resim lîği olsa Türkiye muhtemelen ilk sıralarda yer alırdı. 2000'li yılların başında Türkiye'de her gün sahte bir Picasso tablosu çıkıyordu ortaya. Keza, 2001'de Koleksiyon Müzayede'nin Çırağan'da düzenlediği müzayedede satışa sunulan bazı tabloların sahte olduğu yüksek sesle dile getirilmişti. (Meraklısı Emel Armutçu'nun 13 Mayıs 2001 tarihinde Hürriyet Pazar'da yayımlanan 'Resimdeki Susurluk' dosyasına internetten <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2001/05/13/298440.asp> adresinden ulaşılabilir.) Ayrıca o kadar gerilere gitmeye de gerek yok. Tophane-i Amire'deki 'Miro İstanbul'da' sergisi, geçen ay sahte Miro imzalı olduğu gerekçesiyle Miro Vakfı'nın isteği üzerine kapatılmamış mıydı? Her yıl birkaç kez karşımıza gelen Ankara Resim Heykel Müzesi'ndeki 50 küsur resmin sahtesinin yapıp yerine konulduğuy-la ilgili haberleri saymıyoruz bile...

Az daha Sotheby's'de satılıyordu

Şimdi anlatacağımız ise şeytana bile pabucunu ters giydirecek türden bir sahtecilik olayı... Zira normalde ünlü bir ressamın varolan bir tablosunun sahtesi üretilirken burada ünlü bir ressamın iki farklı tablosu kurnazca birleştirilerek ortaya yeni bir tablo çıkarılmış. Yaşamının bir bölümünü (1946'dan 1968'e) Paris'te, ardından da Polonya'da geçiren ve 1995'te bu ülkede hayata veda eden modern resmin büyük ismi **Nejat Melih Devrim**'in bu sahte tablosu, az daha dünya müzayede devi **Sotheby's**'de satışa çıkıyordu.

Nejad Devrim

Neyse ki Nejad Devrim konusunda uzman bir isim olan **Galeri Nev İstanbul**'un kurucusu **Haldun Dostoglu** tarafından daha satışa çıkmadan fark edildi ve Sotheby's büyük bir skandaldan kurtulmuş oldu.

Hikâyenin gerisini Haldun Dostoglu'ndan dinleyelim: "Geçenlerde Sotheby's, satış için kendilerine teklif edilen bir Nejad Devrim tablosunun fotoğrafını gönderdi. Bu ilk kez olmuyor, özellikle Nejad Devrim, Mübin Orhon ve Erol Akyavaş tablolarının kaynağından çok emin olamazlarsa bana soruyorlar. Ben bu ressamlarla çok sergi yaptım, kitaplarını hazırladım. Bu nedenle bu sanatçıların yapıtlarına dair biraz bilgim var. Gerçi bilimsel bir cevabım olmuyor, hissiyatımla cevap veriyorum, ki hisler insanı çok az yanıltıyor. Sözü geçen **resme ilk baktığımda, evet Nejad Devrim'e benziyordu ama bir şey beni kuşkulandırdı. 'Rahatsız eden neydi?' diye sorsanız, sadece hissiyat derim. Açtım 'Nejad' (Galeri Nev yayını)**

İki tablo kurnazca birleştirildi

Dünya müzayede devi Sotheby's'de satışa çıkmadan önce Haldun Dostoglu'nun fark ettiği sahte tabloya (sağda) Nejad Devrim'in iki gerçek tablosu kaynaklık etmiş. Gerçek resimlerin ikisi de Nev'den çıkan 'Nejad' kitabının 86 ve 87'nci sayfalarında yer alıyor. Sahte resmin üst yarısında Nejad'ın 1954 tarihli bir soyut kompozisyonu (sol üstte) yan çevrilerek kullanılmış. Sahte tablonun alt yarısı ise orijinali İstanbul Modern'de sergilenen Nejad Devrim tablosunun (sol altta) alt yarısıyla aynı.

kitabını. Karıştırırken o sayfaya (s 86) gelince içgüdüsel bir şekilde durdum. Bu Nejad'ın soyut dönemi, 1950-54 arasına denk geliyor. Tadı, dokusu. İlişki kurmaya çalışıyorum kısaca. Bir baktım resmin üst yarısı Nejad'ın 1954 tarihli bir soyut kompozisyonuyla aynı ama yan döndürülerek kullanılmış. Alt yarısı ise yan sayfadaki (s 87) soyut tablonun alt yarısıyla aynı. Yani bir resmin yanına diğer resmi yan çevirip eklemişler. Bir ressam bunu yapar mı? Muhtemelen kitabın bu sayfası sahtecilere kaynak teşkil etmiş (gülüyor)."

Sahte tablonun sahibi ortada yok

Bunun üzerine Dostoglu, sayfaların fotoğrafını çekmiş ve iki resmin kopyalanan yerlerini işaretleyerek

Haldun Dostoglu

SAHTE NEJAD DEVRİM TABLOSU

İki sahte Nejad Devrim daha var

Haldun Dostoğlu: "Seneler önce bana Teşvikiyeli bir 'esnaf' bir tablo getirmişti. Nev'den çıkan Nejad Devrim kataloğu ve ona bakılarak üretildiği çok belli bir Nejad tablosu... Biraz renkleri ve boyutuyla oynamış ama asıl kompozisyonu bu resimden almış. Sahte diye biz bu resmi iade ettik. Bu resmin orijinali İstanbul Modern'de duvarda asılı. Yani bu resimden iki sahte tablo daha üretilmiş!"

Haldun Dostoğlu: "Bir başka gün ise yine bir 'esnaf' şöyle bir tablo getirdi. Görür görmez bir arkadaşımın (Cemal Şener) evinde gördüğüm bir Nejad Devrim tablosunu hatırladım. Sonra kitabı açıp baktım ve gerçekten de ona bakılarak yapıldığını anladım. Yapan kişi, biraz renklerini değiştirmiş, 'Nejad' imzasını daha kalın bir şekilde atmış, tarih yazmamış."

Çerçeveceiden sahte Turan Erol!

İlginç bir sahtecilik olayı da yaşayan önemli ressamlarımızdan Turan Erol'un bir tablosunda yaşanmış. Bu sahtecilik olayı ise Turan Erol'un bir galeride gördüğü kendi tablosunun sahte olduğundan şüphelenmesiyle ortaya çıkmış. Tablonun sahibi ünlü bir koleksiyoncu, resmin orijinal olduğunu iddia ettiyse de biraz araştırınca kendi Turhan Erol tablosunun sahte olduğunu anlamış. Olay şöyle gelişmiş: Ünlü koleksiyoncumuz Ankara'da açılan Turan Erol sergisinden bir tablo beğenip satın alıyor. Sonra da Ankara'da tanıdığı bir çerçeveciye gidiyor ve muhabbet sırasında Turan Erol sergisinden bir tablo aldığını anlatıyor, sonra İstanbul'a dönüyor. Bunun üzerine çerçeveci, sergiye bir öğrenci gönderip o tablonun fotoğrafını çektiriyor ve hemen aynısından bir sahte tablo üretiyor. Sergi bitimine iki gün kala ise İstanbul'daki ünlü koleksiyoncuyu arayıp "Ben yarın İstanbul'a geliyorum, istiyorsan senin resmini de getireyim" diyor. Koleksiyoncumuz da "Aaa çok iyi olur. Ben hemen galeriyi arayayım, resmi sana ulaştırırsınlar" diyor. Galeri tabloyu gönderiyor, çerçeveci ise resmi çerçevesinden çıkartıp yerine kendi yaptırdığı sahte resmi koyuyor ve İstanbul'a getirip ünlü koleksiyoncumuza teslim ediyor. Yıllar sonra tablonun sahte olduğu anlaşıncı ünlü koleksiyoncumuz tabloyu çerçeveciye iade edip parasını geri alıyor.

Sotheby's'e göndermiş. Sotheby's de tabloyu kendilerine teklif eden kişiye gönderip resmi iade etmiş. "Önce tabloyu kimin verdiğini söylemediler. Sonra 'Prensip olarak isim vermiyoruz ama bu kişi galiba mağdur. Muhtemelen onu da kandırmışlar. Sizinle görüşebilir' dediler. Ben de 'Hay hay, gelsin' dedim. Ama 10 gün oldu, gelen giden yok" diye anlatıyor Dostoğlu.

Müzayelerde yüksek fiyattan satıldığı için Nejad Devrim'in sahtelerinin üretilmesini belirten Dostoğlu, "Özellikle 50'li yıllara ait eserleri çok para ediyor. 100-150 cm. civarında bir tablosu ortalama 200-300 bin dolara satılıyor. 1 milyonu geçen tabloları da oldu ama onlar çok çok büyüktü. Nejad Devrim, yurtdışında yaşadığı

için yabancılarda da çok tablosu var. Mesela Danimarka'da çok müzayedeye çıkıyor. Çünkü sağlığında Danimarka'da üç sergi açmış ve üç sergideki tabloların tamamına yakını satılmıştı. Danimarkalılar da Nejad'ın para ettiğini anlayınca satmaya başladılar" diye konuşuyor.

Türkiye'de sahte resmin çok yaygın olduğunu anlatan Haldun Dostoğlu, şu sıralar tartışmaların odağında olan yargının bu konuyla hiç ilgilenmemesinden yakınıyor: "**Herkes biliyor ki piyasada bir sürü sahte var. Ama bu konu Türk adliyesinin hiçbir zaman gündemine gelmedi.** Sahte resim suçundan kimse yargılanmadı. Bizim piyasada esnaf tabir edilen birileri var. İstanbul'da gereğinden

ihtiyaçtan fazla galeri var. Bir sürü galeri hayatlarını nasıl sürdürüyorlar doğrusu çok merak ediyorum. Bir galerinin hayatını nasıl sürdürebileceğiyle ilgili 30 yıllık deneyimden sonra üç aşağı beş yukarı biraz fikrim var. Bizlerin nasıl zorlandığını biliyorum ama bazı galeriler nasıl zorlanmıyor bir türlü anlayamıyorum."

Sabri Berkel'lere dikkat!

Peki koleksiyoncular sahte tuzağına düşmemek için ne yapmalı? "Güvenilir müzayede şirketleri veya galerilerden satın alsınlar. Kaynağını bilmedikleri resmi almasınlar, kuşku duydukları şeyleri bilene sorsunlar" diyen Dostoğlu, özellikle Sabri Berkel konusunda da koleksiyoncuları uya-

lıyor: "Bilmediğim ve emin olduğum bir şey var. Piyasada bir takım Sabri Berkel resimleri dolaşıyor. Sabri Berkel uzmanı da doğru düzgün yok Türkiye'de. Sabri Berkel öldüğünde her şeyini Mimar Sinan'da çalıştığı odaya kilitlediler. Yıllarca kilitli kaldı o oda. O eserlerin akıbetini bilmiyoruz. Sabri Berkel'i iyi bilen bir Seyhun Topuz var, bir de Rabia Çapa. Mesela Seyhun Hanım piyasada sahte Sabri Berkel'lere rastladığını söylüyor."

Birçok ressamın çok kolay taklit edilebildiğini anlatan Dostoğlu, **taklidi imkânsız ressam olarak Mehmet Güleriyüz'ü örnek veriyor:** "Güleriyüz'den kimse kuşku duymaz. Çünkü öyle bir boyama tekniği vardır ki taklidi çok zor, hatta imkânsızdır."